

INNOVACIÓNS LÉXICAS NO CAMPO DAS NOVAS TECNOLOXÍAS E DAS REDES SOCIAIS: ALTERNATIVAS PARA O GALEGO

Zeltia Blanco Suárez

Inés Veiga Mateos¹

Servizo de Terminoloxía Galega (TERMIGAL)
Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades (CRPIH)
Universidade de Santiago de Compostela
zeltia.blanco@usc.es
iveiga@cirp.es

Resumo: Os campos da informática e das novas tecnoloxías experimentaron importantes avances nas últimas décadas e mesmo revolucionaron as nosas formas de comunicación. Todo isto trouxo consigo, como xa ten acontecido noutros ámbitos, unha inxente cantidade de anglicismos, aos que na maior parte das veces resulta case imposible facerlles fronte con éxito. Este artigo ofrece unha revisión dalgúns dos neoloxismos máis recentes nas áreas das novas tecnoloxías e das redes sociais, analiza a súa orixe e uso na lingua galega e propón denominacións propias alternativas.

Palabras chave: Terminoloxía, redes sociais, novas tecnoloxías, galego.

Title: Lexical innovations in the field of new technologies and social networks: alternatives for the Galician Language.

Abstract: The domains of computing and the new technologies have undergone dramatic changes over the last decades, transforming radically the way we communicate. As was already the case in other disciplines, these changes prompted the systematic

1 As autoras queremos agradecerlle a Manuel González González os comentarios realizados a unha versión anterior deste artigo e a Beatriz Dieste Quiroga a axuda prestada nunha primeira selección de termos.

borrowing of terms from English, which is often inevitable. The present paper reviews some of the most recent neologisms in the field of the new technologies and social networks, analysing their origin and degree of use in Galician, and additionally proposes an alternative Galician name for these concepts.

Key words: Terminology, social networks, new technologies, Galician.

1. Introducción

O campo da informática e das novas tecnoloxías é, sen lugar a dúbidas, un campo en constante cambio e actualización e que, a diferenza doutros ámbitos do saber que requiren de coñecementos máis especializados, conta cun nivel moi alto de difusión e impacto na sociedade. A chegada dos ordenadores persoais en primeiro lugar, e de Internet tempo despois, provocou unha revolución sen precedentes na nosa forma de comunicármolos: en tan só unhas décadas pasamos da tradición epistolar, que se remonta a séculos, a mandar mensaxes que chegan ao destinatario de maneira inmediata. Lonxe de quedar restrinxidas ao seu uso en computadores, as aplicacións de Internet expandíronse vertixinosamente, de xeito que podemos estar conectados en calquera momento do día con toda sorte de aparellos tecnolóxicos. Isto non só afecta o envío instantáneo de mensaxes de correo a calquera parte do mundo, xa que as posibilidades de comunicación que abriu a chegada da rede global son innumerables. Nuns segundos podemos actualizar o noso perfil en redes sociais, publicar un comentario ou o noso estado de ánimo en distintos blogs, compartir ficheiros ou coñecer ao momento as noticias do que está a acontecer no planeta. O mundo das novas tecnoloxías chega, en resumo, a límites que ata hai poucos anos eran mesmo insospeitados: contamos xa no mercado con roupa “intelixente” que realiza un seguimento da nosa frecuencia cardíaca e das calorías consumidas, automóbiles con asistente de aparcamento, lentes con conexión a Internet incorporada e aplicacións móbiles que nos informan da cantidade e calidade do noso sono, da presión arterial ou dos índices de glicosa, deseñadas en definitiva para axudarnos en cada actividade da nosa vida.

Froito do mundo global no que vivimos teñen xurdido campos conceptuais novos que se alimentan continuamente con novos termos. Estes avances prodúcense principalmente en países tecnoloxicamente dominantes (Cabré 1993: 457), o que unido á consideración do inglés como *lingua franca* na comunicación especializada internacional fai que a maioría dos referentes reciban nomes nesa lingua (Lorenzo/ Gómez 1996; Pinilla 2007; González 2010). Alén diso, estes nomes acadan rapidamente unha ampla difusión e acolida noutras comunidades lingüísticas, en parte debido á publicación de traballos científicos en revistas en lingua inglesa, mais sen esquecer a importante influencia que exercen sobre a sociedade os medios de comunicación de masas e a divulgación das materias especializadas a través do ensino (Cabré 1993: 167). Con todo, estas innovacións tecnolóxicas e, por conseguinte, as denominacións que estas reciben, axiña son superadas e quedan obsoletas como resultado do continuo desenvolvemento do sector.

A teor destes cambios no panorama tecnolóxico, a terminoloxía preséntase como unha disciplina cun papel fundamental na elaboración e na consolidación de propostas denominativas para todas estas novas realidades. No caso de non poder dar conta destas novas necesidades sociais, a lingua quedaría relegada a contextos cada vez máis coloquiais e menos especializados e perdería entón a condición de lingua de cultura, o que traería como fenómeno concomitante a súa eventual substitución como lingua de prestixio (Cabré 2003: 17). Esta flexibilidade para adaptarse aos novos cambios sociais é especialmente necesaria no caso das linguas minoritarias ou en situación minorizada. Nestas linguas en concreto é de vital importancia realizar unha intervención lingüística que permita estandarizar a súa terminoloxía e normalizar o seu uso, sobre todo nos ámbitos formais. Para tal efecto, cómpre dotalas dos recursos necesarios para favorecer as creacións neolóxicas cos mecanismos propios da lingua e facer fronte ás denominacións importadas ou insatisfactorias (Cabré 1993: 45). O caso do galego non constitúe unha excepción e a incorporación de estranxeirismos á nosa lingua, principalmente anglicismos, prodúcese na maioría das veces pola falta de equivalentes adecuados para designar estas novas realidades. A rapidez na difusión das denominacións orixinais e as posibles

reticencias á utilización de adaptacións explican a proliferación de préstamos e calcos en lugar de utilizar os mecanismos morfosintácticos, semánticos ou pragmáticos existentes no galego para a formación de novas palabras. Ademais desta invasión masiva de termos procedentes do inglés hai outro fenómeno igualmente preocupante, a saber: a introdución destes termos no galego a través do español, que actúa en moitas ocasións de lingua intermediaria (Castaño/González 2001; González 2010). Non se pretende estigmatizar os préstamos, xa que estes son tamén un recurso válido e necesario para a ampliación do léxico de calquera lingua (Cabré 2003: 25; Sánchez 2012: 97), pero o seu uso abusivo pode constituír un problema, que se acentúa no caso das linguas en proceso de normalización, como é o galego (González 2001: 159). En palabras de María Teresa Cabré (2003: 33), “confiar demasiado no préstamo como recurso de actualización do léxico dunha lingua minorizada non sería un bo sinal de confianza no seu futuro”.

As tecnoloxías da información e a comunicación deben poñerse ao servizo de cada pobo e, por tanto, deben estar adaptadas a cada idioma. Deste modo, Internet e as novas tecnoloxías constitúen un marco único para garantir o recoñecemento do galego como lingua vehicular en rexistros técnicos. O galego está adquirindo unha presenza cada vez maior no mundo das novas tecnoloxías, como evidencia o continuo desenvolvemento de recursos técnicos e informáticos nesta lingua, como correctores lingüísticos, tradutores automáticos, dicionarios en liña ou sintetizadores de voz, ademais dos esforzos realizados para a localización ao galego de diversos produtos informáticos, como sistemas operativos, paquetes ofimáticos, navegadores, buscadores, soporte lóxico para telefonía móbil ou mesmo redes sociais². Non hai dúbida de que todos estes recursos

2 Para un resumo dos diferentes recursos tecnolóxicos dispoñibles para o galego, véxase a seguinte páxina da Secretaría Xeral de Política Lingüística (<http://www.lingua.gal/recursos/para-traballar-en-galego>), na que se clasifican segundo a súa función (correctores, tradutores automáticos, dicionarios, conxugadores de verbos, navegadores, paquetes ofimáticos, entre outros). Cómpre destacar igualmente os últimos avances producidos en lingüística de corpus, que non só teñen permitido a compilación de numerosos corpóra para o galego, achegando información sobre a lingua nos seus contextos de uso, senón tamén a creación de dicionarios baseados nestes usos, como o *Diccionario moderno inglés-galego* (2.0 Editora) ou o *Diccionario de pronuncia da lingua galega* (ILG). Entre os

contribúen a facer da galega unha sociedade urbana e moderna, pero a nosa lingua aínda debe avanzar para conquistar novas funcións sociais e espazos de uso.

Un dos espazos que mellor pode contribuír a promover o uso do galego é o ámbito da chamada Web social, que integra tanto sitios como servizos web que promoven a interacción social. A emerxencia e rápida integración das redes sociais na sociedade constituíu un cambio importante, en especial no xeito de comunicarnos e relacionarnos. Cada día millóns de internautas usan sitios web sociais para establecer e manter lazos persoais e profesionais, compartir contidos ou participar en proxectos colaborativos e a capacidade destes espazos para reinventarse non dá mostras de esgotarse. A presenza do galego neste ámbito contribúe a mellorar a súa visibilidade, a desterrar prexuízos e, en definitiva, a normalizar o seu uso. Ademais, é a propia comunidade de usuarios a que demanda a incorporación do galego a estes recursos, como ilustrou a boa acollida da campaña para a tradución do Twitter ou Tuenti ao galego ou a creación do dominio .gal.

Neste artigo presentamos unha lista de termos en inglés relacionados coas novas tecnoloxías e as redes sociais e analizamos as denominacións que reciben en galego. A continuación, informamos das decisións adoptadas pola Comisión de Validación da Real Academia Galega³ tras o estudo dalgúns destes termos e, nos casos en que estes termos non contén aínda cunha designación oficial en galego, realizamos unha proposta neolóxica fundamentada. Comentamos ademais diversos aspectos relevantes sobre estas voces, como a súa definición e etimoloxía, os nomes que reciben noutras linguas romances ou as posibles dificultades que presenta o seu uso.

córpore existentes no galego, podemos citar, entre outros, o *Corpus oral informatizado da lingua galega* (CORILGA), o *Tesouro oral informatizado da lingua galega* (TOILG), o *Tesouro informatizado da lingua galega* (TILG), o *Corpus de referencia do galego actual* (CORG), o *Corpus técnico do galego* (CTG) e os diversos córpore paralelos da Universidade de Vigo (CLUVI).

3 A Comisión de Validación é unha sección da Real Academia Galega encargada do estudo de termos procedentes das distintas linguas de especialidade e da aprobación das denominacións galegas consideradas máis satisfactorias. Está composta por Manuel González González, Xesús Ferro Ruibal, Francisco Díaz-Fierros Viqueira, Francisco Fernández Rei e María Dolores Sánchez Palomino.

Esperamos que esta achega poida axudar a solucionar os problemas terminolóxicos aquí presentados e contribúa a avanzar na normalización do galego no mundo dixital.

2. Termos das novas tecnoloxías e as redes sociais

app

Programa deseñado para realizar unha determinada función nun ordenador ou dispositivo móbil.

App é a forma apocopada de *application*, un programa para ordenadores e outros dispositivos que permite a realización de tarefas concretas. Aínda que a forma inglesa *application* foi adaptada desde un comezo no galego como *aplicación* (*Dicionario da Real Academia Galega*, denominado no sucesivo *DRAG*), a forma reducida *app*, por contra, goza xa de gran popularidade para designar os programas descargados nos dispositivos móbiles. Malia a súa difusión, nas normas ortográficas do galego non se rexistra o uso de consoantes dobres, agás no caso do <r> e mailo <l>, polo que esta opción, con xeminación do <p>, énos allea. Algunhas fontes, como o *Vocabulario panlatino das redes sociais*⁴, recolle como única denominación válida para o galego a forma plena *aplicación móbil*, mais a falta de concisión deste nome obriga a buscar unha alternativa válida para os contextos nos que exista un número limitado de caracteres, frecuentes no ámbito da localización de soporte lóxico. A solución idónea sería optar pola apócope de *aplicación*, *apli*, na liña doutras formas existentes na lingua e documentadas no *DRAG*, como *auto* (por *automóbil*), *bici* (por *bicicleta*), *coca* (por *cocaína*), *contra* (por *contraventá*), *curta* (por *curtametraxe*), *electro* (por *electrocardiograma*, *electrocardiografía*, *electroencefalografía* ou *electroencefalograma*),

4 O *Vocabulario panlatino das redes sociais*, elaborado polo TERMCAT no marco da Rede Panlatina de Terminoloxía (Realiter), foi presentado durante a fase de revisión deste traballo. Con anterioridade á súa publicación, non existían no galego recursos sobre este tema, polo que a elaboración deste artigo resultaba de grande importancia para a súa difusión e normalización.

foto (por *fotografía*), *frei* (por *freire*), *micro* (por *micrófono*), *moto* (por *motocicleta*), *polio* (por *poliomielite*), *porno* (por *pornográfico*), *quilo* (por *quilogramo*), *radio* (por *radiodifusión* ou *radiotelefonía*), *san* (por *santo*), *tele* (por *televisión* ou *televisor*), *telefoto* (por *telefotografía*) ou *trole* (por *trolebús*). Se ben é certo que no *DRAG* algunhas destas formas están etiquetadas como pertencentes a un rexistro coloquial, a maioría delas non presenta esta marca, polo que o procedemento de abreviación pode servir para a creación de novas formas no galego. Aínda que *apli* é unha forma utilizada en páxinas do Observatorio da Sociedade da Información e a Modernización de Galicia⁵, da Xunta de Galicia⁶ e nalgunha outra páxina da Internet, o certo é que *app* desbanca claramente a *apli* no uso. O mesmo ocorre na nosa lingua veciña, o portugués, onde optan pola forma curta en inglés *app*, se ben para a forma longa se decantan por *aplicação* no portugués europeo e por *aplicativo* no portugués do Brasil. Con todo, e dada a ampla utilización que ten a forma curta do inglés na nosa lingua, ao igual que nas demais linguas peninsulares, non parece axeitado prescribila. Consideramos, xa que logo, que tanto *apli* coma *app* poden ser formas válidas en galego.

blogosphere

Conxunto de blogs publicados en Internet.

A comunidade de blogs e blogueiros recibiu, nos seus comezos, diversas denominacións, entre elas, *blogosphere*, *blogiverse* e *blogspace* en inglés ou *blogalaxia* en castelán. Todas reproducen o mesmo mecanismo de formación: a composición. Nelas, o primeiro lexema, *blog*, únese a un segundo pertencente ao ámbito da astronomía: *esfera*, *universo*, *espazo* e *galaxia*, respectivamente. Das formas anteriores, a que alcanzou maior popularidade foi sen dúbida *blogosphere*, que axiña foi adoptada noutras linguas, adaptando a terminación

5 Véxase, por exemplo, http://www.osimga.gal/gl/actualidade/experiencias/espana/2012_02_21_083359798 e http://www.osimga.gal/gl/actualidade/experiencias/espana/2012_03_26_081326681 [Consultado: 30/05/2014].

6 Véxase, por exemplo, <http://www.edu.xunta.gal/eduga/101/opinion/do-learning-ao-mobile-learning> [Consultado: 30/05/2014].

aos respectivos sistemas: *blogosfera* en castelán, portugués, catalán e italiano e *blogosphère* en francés.

Desde o punto de vista semántico, pode parecer incorrecta a utilización desta forma para designar o conxunto de blogs, xa que o elemento compositivo *-sphere* intervén na formación de substantivos que designan distintas rexións da Terra e outros corpos celestes (*Oxford English Dictionary*, denominado no sucesivo *OED*). No galego, *-sfera* tamén participa na composición de diversas palabras, e tras analizar as formas rexistradas no *Vocabulario ortográfico da lingua galega* (VOLGa), podemos intuír a existencia de distintos significados. Un primeiro fai referencia ás distintas capas da Terra, presente nas formas *atmosfera*, *endosfera*, *estratosfera*, *ionosfera*, *litosfera*, *magnetosfera*, *mesosfera*, *ozonosfera*, *pirosfera*, *termosfera* ou *troposfera*. Un segundo significado alude ás capas do Sol, como en *cromosfera* ou *fotosfera*. Podemos tamén apreciar un terceiro significado, onde o formante xa non designa a capa dun corpo celeste, senón un conxunto de elementos existentes neste, como en *biosfera*, forma que designa a parte do planeta habitable polos seres vivos, e en *hidrosfera*, referida ao conxunto de partes líquidas do planeta. Deste modo, en galego estaría xustificado semanticamente o uso de *blogosfera*, pois esta palabra composta, seguindo o modelo de *biosfera* e *hidrosfera*, aludiría á parte do planeta onde se publican blogs, e por extensión, ao conxunto de blogs publicados en todo o planeta. A Comisión de Validación da Real Academia Galega aprobou a denominación galega *blogosfera*, polo que xa pode consultarse no banco de datos terminolóxico TERGAL⁷.

cloud

Conxunto de servidores remotos aloxados nunha rede de telecomunicacións, principalmente Internet, utilizados para almacenar, xestionar e procesar datos de terceiros.

7 TERGAL é un banco de termos galegos recomendados referidos a diversas linguas de especialidade e, de maneira especial, referidos aos dominios científicos e técnicos. Neste recurso, desenvolvido por TERMIGAL, pódense consultar as denominacións normativas ou estandarizadas para diversos conceptos especializados. Está dispoñible no enderezo: <http://www.cirp.gal/tergal> [Consultado: 28/09/2016].

As referencias á *nube* comezan a ser relativamente frecuentes no galego e cada día son máis os usuarios que a utilizan, por exemplo, cando comparten ficheiros a través das redes sociais ou acceden a aplicacións remotas. Tamén as organizacións apostan por este servizo, xa que ao descentralizaren os seus recursos informáticos se benefician dunha maior capacidade de almacenamento, rapidez e flexibilidade, ademais da conseguinte redución de gastos.

A súa orixe atópase na expresión inglesa *cloud computing*, utilizada para designar o conxunto de actividades relacionadas co almacenamento, xestión e procesamento de datos en servidores que non se atopan nun espazo físico próximo, senón que están aloxados en Internet. Na creación do termo na lingua de partida intervén a analoxía co elemento meteorolóxico, pois a rede de servidores tamén é remota e intanxible. De feito, esta mesma analoxía mantense tamén nas demais linguas estudadas: *nube* en castelán, *nuvem* en portugués, *nívol* en catalán, *nuage* en francés e *nuvola* en italiano.

En galego documéntase con frecuencia este termo en páxinas de Internet, ademais de estar presente nas expresións *computación na nube* e *informática na nube*, equivalentes propostos na obra *Termos esenciais de arquitectura de ordenadores* para o anglicismo *cloud computing*, para o que a Comisión de Validación aprobou a denominación *computación na nube*. Deste modo, a utilización da forma *nube* tamén sería correcta en galego, dada a analoxía existente co obxecto designado orixinariamente e a vontade de harmonización da terminoloxía informática con respecto ás linguas de referencia. No rexistro correspondente, a Comisión de Validación da Real Academia Galega tamén considerou satisfactoria a voz *nube* para designar este concepto.

collaborative

Referido a un proxecto conxunto, desenvolvido en común polos seus participantes.

Un dos trazos característicos da chamada Web social é precisamente o seu espírito participativo, posto que son os usuarios, a través das súas contribucións, os que crean os contidos que se

difunden a través dos blogs, foros, redes sociais e outros medios sociais. Noutros casos, os usuarios tamén colaboran na execución de proxectos comúns, como a tradución da rede social Twitter ou a redacción de artigos enciclopédicos na Wikipedia. Para designar este tipo de participación conxunta, en inglés utilízase o adxectivo *collaborative* (OED), introducido tamén noutras linguas, como o castelán *colaborativo/a* (vixésimo terceira edición do *Diccionario de la lengua española*, no sucesivo DRAE), o portugués *colaborativo/a* (*Dicionário Priberam da língua portuguesa* (DPLP)), o francés *collaboratif/ive* (*Le petit Robert*), o catalán *col·laboratiu/iva* (Cercaterm) e o italiano *collaborativo/a* (*Lo Zingarelli. Vocabolario della lingua italiana*). Por contra, os dicionarios galegos non recollen esta forma.

En contextos xerais, este adxectivo podería substituírse por outros que transmitisen a idea da realización plural do traballo, como *colectivo/a*, *conxuntola* ou *cooperativo/a*, entre outros. Con todo, en contextos máis específicos estas voces poden non ser intercambiáveis, posto que remarcen distintos aspectos do concepto. Así, *colectivo* pon énfase no carácter plural do traballo, por oposición a *individual*, mais isto non implica que todos os participantes traballen de maneira conxunta e simultánea na súa elaboración, como no caso dunha exposición colectiva. En *conxunto* remácase a súa finalidade común, mais non se fai referencia á colaboración dos participantes, por exemplo nun traballo conxunto. O adxectivo *cooperativo* quizais sexa o máis próximo á noción especificada, mais en ámbitos especializados, como o da Educación, os adxectivos *cooperativo* e *colaborativo* empréganse de forma contrastada para designar distintas metodoloxías. Así, mentres que na *aprendizaxe cooperativa* (*cooperative learning*) os alumnos traballan en grupos para lograr un obxecto común baixo a dirección do profesor, na *aprendizaxe colaborativa* (*collaborative learning*) os alumnos van creando os contidos e dirixindo as interaccións (Panitz 2001). Segundo outros autores, nun proxecto *cooperativo* os integrantes do grupo realizan en común todas as tarefas requiridas, mentres que no *colaborativo* cada participante realiza unha tarefa específica (Unigarro 2001: 72-73).

A pesar da ausencia da voz *colaborativo* nos dicionarios de galego, na nosa lingua atopamos outros exemplos de modificadores formados a partir de adxectivos latinos en *-ivus*, (por exemplo,

lascivo, nocivo). Máis recentemente, o sufixo caracterizador *-ivo* participou na creación de novos adxectivos, en ocasións precedido polo *-t-* final do participio pasado na súa forma culta ou de supino (*administrativo, informativo, preventivo*) ou polo *-s-* final do supino (*discursivo, exclusivo, posesivo*). Na maioría dos casos expresa o significado de que realiza o indicado na base ou que ten tendencia a isto, de maneira que *colaborativo* expresaría a noción de estar realizado en colaboración, é dicir, entre varios participantes. Coa adición deste sufixo, séntanse tamén as bases para a introdución do adverbio en *-mente* (*colaborativamente*), xa documentada para o inglés no *OED* coa grafía *collaboratively*.

Xa que logo, consideramos conveniente a introdución do adxectivo *colaborativo* no galego, dado que designa un concepto para o que non contamos con denominacións satisfactorias na nosa lingua, que respecta os mecanismos cos que contamos para a formación léxica e que pertence á mesma familia que a adoptada polas linguas veciñas. A Comisión de Validación da Real Academia Galega tamén se mostrou favorable á introdución do termo *colaborativo* no galego.

community manager

Persoa responsable da creación, dinamización e xestión dunha comunidade virtual.

Na sociedade actual, as empresas buscan novas formas de darse a coñecer, comunicarse cos seus clientes reais e potenciais e aumentar a súa visibilidade na Rede. Debido á proliferación dos medios sociais, as organizacións recorren a profesionais que se encarguen da creación de perfís nestes servizos, dinamicen a comunicación cos usuarios e xestionen a publicación de contidos dixitais. Desta forma, xorde a figura do *community manager*, unha profesión en auxe no mercado laboral e unha das que máis interese suscita na oferta formativa actual. A súa figura aseméllase á do moderador dun foro, pero a diferenza deste, as súas funcións revisten maior complexidade, tal e como apunta a AERCO-PSM (Asociación Española de Responsables de Comunidades Online y Profesionales de Social

Media)⁸, xa que non actúa como mero espectador, senón que se encarga de “soster, acrecentar e, en certa forma, defender as relacións da empresa cos seus clientes no ámbito dixital”. Para conseguilo, participa activamente nas conversas dos usuarios, difunde novos contidos e analiza os comentarios publicados. A empresa benefíciase así dunha importante publicidade, aumenta a súa proximidade aos clientes e pode obter valiosa información para satisfacer adecuadamente as necesidades dos consumidores.

A denominación *community manager* é a máis utilizada nos portais de emprego para referirse a estes profesionais, feito que se xustifica polo absoluto dominio do inglés nos ámbitos do márketing e as novas tecnoloxías. Mais este anglicismo convive frecuentemente con denominacións autóctonas creadas a partir dos mecanismos de creación neolóxica existentes en cada lingua. Así, na Wikipedia utilizan para o castelán *responsable o gestor de la comunidad de internet, en línea, digital o virtual* e a Fundación del Español Urgente (FundéuBBVA) recomenda o uso de *gestor o responsable de comunidades*. A guía *Terminología básica de les xarxes sociais*, publicada polo TERMCAT, recolle para o castelán a forma *gestor de comunidades (online)* e para o catalán *gestor/a de comunitats*. En francés, FranceTerme⁹ defende o uso de *animateur/trice de communauté (en ligne)* ou *gestionnaire de communauté (en ligne)*.

En canto ao galego, o *Dicionario galego das TIC (DIGATIC)* recolle a forma *xestor de comunidade*, na versión en galego da Wikipedia utilízase *xestor* ou *responsábel de comunidade* e o *Vocabulario panlatino das redes sociais* documenta *xestor/a de comunidades*. En principio, calquera das formas anteriores podería considerarse válida para designar este concepto, xa que todas reflicten de maneira transparente a ocupación destes profesionais. Con todo, cómpre ter en conta a existencia doutros derivados en inglés relacionados co

8 Asociación Española de Responsables de Comunidades Online y Profesionales de Social Media (AERCO-PSM). Accesible en: <http://www.aercomunidad.org/2013/01/28/la-misteriosa-figura-del-community-manager/> [Consultado: 28/09/2016].

9 FranceTerme é unha base de datos terminolóxicos, promovida polo Ministerio de Cultura e Comunicación francés, que recolle os neoloxismos máis recentes da lingua, publicados no Boletín Oficial da República (*Journal Officiel de la République française*). Está dispoñible en: <http://www.culture.fr/Ressources/FranceTerme> [Consultado: 28/09/2016].

mesmo concepto, como *community management*, para designar a función que desenvolven, ou o verbo *manage* para referirse á acción. Das opcións existentes no galego, a máis produtiva para a creación de derivados é *xestor/a*, que permite obter as formas *xestión* e *xestionar*. En conclusión, das formas documentadas, sería preferible a utilización de *xestor/a de comunidade* para designar esta profesión emerxente, expresión que xa conta co aval da Comisión de Validación da Real Academia Galega. Estes responsables poden facerse cargo dun número variable de comunidades, polo que esta locución admitiría, segundo os contextos, o uso do substantivo *comunidade* en plural (*xestor/a de comunidades*), ao igual que tamén sería posible engadirlle o artigo determinado como actualizador deste substantivo (*xestor/a da comunidade*).

content curator

Persoa encargada de seleccionar, organizar, editar e publicar na Web información relevante sobre un tema de interese para unha comunidade.

O termo inglés *curator* designa, no seu significado orixinal, a persoa que por vía legal é nomeada responsable para administrar os bens e intereses doutra, como é o caso de menores de idade ou persoas con algunha incapacidade. Este vocábulo de orixe latina foi tomado do francés no século XV, onde o seu equivalente, *curateur*, xa estaba en uso desde o século XIII. No século XVII, *curator* pasou a designar a persoa a cargo dun museo ou biblioteca, aínda que esta última acepción tan só se rexistra no francés do Quebec, segundo o *Trésor de la langue française informatisé (TLFi)*. No portugués do Brasil, tal e como se desprende do *Dicionário Houaiss da língua portuguesa (DHLP)*, si se emprega a forma *curador* con este sentido, mais nas fontes lexicográficas para o portugués europeo¹⁰ non aparece recollida esta acepción. Tampouco se documenta *curador* con este sentido

10 O *Dicionário da língua portuguesa contemporânea (DLPC)*, da Academia das Ciéncias de Lisboa, o *Grande Dicionário da Língua Portuguesa (GDLP)*, de Cândido de Figueiredo ou o *Dicionário Priberam da Língua Portuguesa (DPLP)*.

en galego, castelán, catalán¹¹ ou italiano. Por contra, o termo máis estendido na variedade do portugués europeo é *conservador/a*, que tamén se emprega no galego, castelán, catalán, francés (*conservateur/trice*) e italiano (*conservatore/trice*). Tamén na terminoloxía museística, *curator* pode designar aquela persoa que se encarga da selección dos contidos dunha mostra ou exposición temporal. Neste caso o termo que se emprega habitualmente nas linguas romances é *comisariol/a* en galego, castelán e catalán, *comissáriol/a* en portugués, *commissariol/a* en italiano e *commissaire* en francés. A forma *curador/a*, un calco do inglés, parece empregarse máis en América latina e no Brasil para designar este concepto, mentres que nas variantes europeas a forma preferida é *conservador/a* ou *comisariol/a*, segundo os contextos.

Máis recentemente, e por analoxía coa figura dos comisarios dos museos, *curator* empezouse a aplicar tamén ás persoas encargadas da selección, organización e publicación continua na Web de información relevante para unha comunidade, máis especificamente denominado *content curator*. Esta función aseméllase á que viña exercendo tradicionalmente o documentalista, quen se encargaba da preparación, estudo e elaboración de datos bibliográficos, informes ou noticias sobre determinada materia (Martínez 1993: 284), pero a maiores o *curator* valoriza a información ao comentala ou complementala, xerando novos contidos.

Nas linguas analizadas atopamos unha gran proliferación de propostas denominativas, onde o anglicismo *content curator* convive con outras variantes que tratan de reflectir con máis transparencia o seu significado. Por exemplo, en diferentes sitios web en castelán atopamos as formas *curador de contenidos*, *responsable de contenidos*, *comisario de contenidos*, *dinamizador de contenidos* e *intermediario del conocimiento*, por mencionar só as máis frecuentes. En portugués utilízase maioritariamente *curador de conteúdo(s)*. En catalán, a base de consultas Cercaterm, do TERMCAT, recomenda o uso de *responsable de continguts*. En francés, en páxinas da internet documéntase *curateur de contenu*, *éditeur de contenu*, *organisateur de*

11 No catalán, tal e como se recolle no *Diccionari de la llengua catalana* (DIEC2), a forma *curador/a* emprégase como sinónimo de *editor/a* para designar a persoa que supervisa ou dirixe a edición dunha obra.

contenu, conservateur de contenu, organisateur de contenu e orchestrateur de contenu, mentres que en italiano o calco *curatore di contenuti* é a utilizada maioritariamente.

Os dicionarios de galego recollen a palabra *curador*, aínda que con significados ben diferentes, referidos á persoa que coida dun enfermo ou dos bens de quen é legalmente incapaz¹², polo que non parece adecuada utilizala para designar esta noción. As denominacións empregadas noutras linguas, baseadas nas formas *dinamizador, organizador, editor* ou *xestor* expresan diversos aspectos do traballo deste profesional, mais fano dunha forma parcial, posto que ningunha destas denominacións reflicte de maneira global as súas funcións. Así, o *content curator* non “dinamiza” os contidos, senón máis ben a comunidade para a que traballa, e isto faino a través do cribado, estruturación e composición dos contidos considerados relevantes. De igual forma, podería argumentarse que este profesional non só “edita” os contidos, senón que tamén se encarga da súa selección, organización e publicación. A utilización da forma *responsable de contidos*, recollida no galego no *Vocabulario panlatino das redes sociais*, baseada na recomendación da FundéuBBVA para o castelán e do TERMCAT para o catalán tampouco resulta plenamente satisfactoria, xa que esta expresión designa tamén o profesional que xestiona as comunicacións dunha organización, por exemplo, mediante a redacción de fichas de produtos, a confección de catálogos ou a preparación de notas de prensa, entre outras actividades de carácter editorial, e coñecido en inglés como *content manager*¹³. Para evitar a utilización de denominacións parciais ou ambiguas para esta profesión emerxente, en TERMIGAL suxerimos a proposta denominativa *comisariola de contidos*, baseada na definición utilizada para designar a persoa encargada da concepción, organización ou dirección dunha exposición ou evento de carácter cultural, coñecida en galego como *comisariola* e en inglés como *curator*, tal e como comentamos anteriormente. A forma *comisariola* permitía

12 A voz *curador* aparece recollida con este significado no *DRAG*, no *GDXL* e no *Dicionario de galego* da editorial Ir Indo (2004).

13 Para unha descrición deste perfil, pódese consultar o seguinte recurso: “Blog de empleo - JobandTalent” (2013). Accesible en: <https://blog.jobandtalent.com/trabajo-responsable-de-contenidos/> [Consultado: 23/05/2014].

ademais a formación de derivados, como a expresión *comisariado de contidos*¹⁴ (en inglés, *content curation*), utilizada para designar a actividade exercida por estes profesionais. Con todo, a Comisión de Validación rexeitou esta proposta e aprobou a designación *editor/a de contidos*, que reflicte de maneira clara unha das principais tarefas deste profesional, que se ben non é a única, sen dúbida é a máis perceptible para os usuarios.

hashtag

Palabra ou conxunto de palabras concatenadas, precedidas dun cancelo (#), utilizada en Twitter e outros medios de comunicación social para identificar as mensaxes sobre un tema específico.

O símbolo do cancelo (#) empregábase nas linguaxes de programación con distintas funcións e, con posterioridade, estendeuse o seu uso en faladoiros para agrupar mensaxes, ata acadar máis recentemente a cima da popularidade a través da rede social Twitter. Neste servizo, o cancelo úsase para marcar as palabras chave ou temas dunha mensaxe, a fin de categorizalos e mellorar os resultados das buscas¹⁵, e a etiqueta que o contén recibe a denominación *hashtag* na localización ao castelán, francés e italiano, mentres que na versión portuguesa usan *marcador*.

No inglés, *hashtag* é unha palabra composta das formas *hash*, ‘cancelo’, e *tag*, ‘etiqueta’, e a súa tradución literal sería *etiqueta de cancelo*. Con todo, ningunha das linguas analizadas utiliza a tradución literal, xa que carece da concisión e flexibilidade do orixinal. De feito, en páxinas de Internet xa se documenta o uso do verbo *hashtag* (por exemplo, “to hashtag your next event”)¹⁶ e do adxectivo

14 Rodríguez Río, Xusto A. (2014): “169. Contidos curados é o contrario de contidos frescos?”. *Un idioma preciso*, 14/02/2014. Servizo de Normalización Lingüística da Universidade de Santiago de Compostela. Accesible en: http://www.usc.es/gl/servizos/snl/terminoloxia/uip/arquivo/numero_169.html [Consultado: 23/05/2014].

15 “¿Qué son las etiquetas (símbolos “#”)?” Centro de ayuda. Twitter, Inc. (2014). Accesible en: <https://support.twitter.com/articles/49309-using-hashtags-on-twitter#> [Consultado: 30/05/2014].

16 Véxase, por exemplo, “social media management: 3 reasons to hashtag your next event”. Three Girls Media, Inc. (2014). Accesible en: <http://www.threegirlsmedia.com>

hashtagged (por exemplo, “hashtagged words”) ¹⁷, aínda que as formas derivadas do substantivo aínda non se recollen no dicionario de referencia do inglés, o *OED*.

A FundéuBBVA e mais o Cercaterm recomendan o uso de *etiqueta* para o español e o catalán, respectivamente, e FranceTerm aprobou recentemente a forma *mot-dièse* para o francés. No TERMIGAL propuxemos igualmente o uso de *etiqueta* no galego, coincidente coa forma recollida no *Vocabulario panlatino das redes sociais*, por reproducir de maneira satisfactoria o significado do termo orixinal. Ademais, é unha forma breve e, por tanto, presenta grandes posibilidades de adaptación ás situacións comunicativas nas que se utiliza. Finalmente, a proposta *etiqueta* ten a vantaxe de permitir o uso de derivados, como o verbo *etiquetar* e o substantivo de verbal *etiquetaxe*. A Comisión de Validación, despois de someter este termo a estudo, acordou rexeitar a proposta *etiqueta* e aprobar no seu lugar a denominación *cancelo*, correspondente á tradución do inglés *hash* e na que pode observarse un proceso de extensión semántica, pois o nome do símbolo é utilizado tamén para designar a etiqueta na que se emprega.

microblogging

Actividade consistente na publicación de blogs cun número de caracteres reducido.

Nos últimos anos o fenómeno dos blogs foi en aumento e a finais de 2011 xa se documentaban máis de 180 millóns de blogs publicados ¹⁸. Un blog ou bitácora é unha páxina web que presenta información ou opinións sobre diversos temas, se actualiza regularmente e se ordena cronoloxicamente. Polo xeral, é de carácter

com/2014/05/28/11253/ [Consultado:02/06/2014].

- 17 “How to Use Hashtags on Twitter: A Simple Guide for Marketers”. HubSpot. 2012. Accesible en: <https://blog.hubspot.com/blog/tabid/6307/bid/32497/how-to-use-hashtags-on-twitter-a-simple-guide-for-marketers.aspx> [Consultado: 02/06/2014].
- 18 “Buzz in the Blogosphere: Millions More Bloggers and Blog Readers”. Nielsen. 2012. Accesible en: <http://www.nielsen.com/us/en/newswire/2012/buzz-in-the-blogosphere-millions-more-bloggers-and-blog-readers.html> [Consultado:09/06/2014].

persoal, pero na actualidade son moitas as empresas que recorren a estas publicacións para aumentar a súa presenza en Internet e interactuar cos clientes reais e potenciais. Tradicionalmente, a publicación dun blog era o resultado dun traballo individual, pero a raíz do desenvolvemento da Web 2.0 e, en especial, os medios sociais, popularizáronse aqueles construídos a partir de colaboracións de múltiples usuarios, nos que se limitaba o número de caracteres que se podían escribir, coñecidos en inglés como *microblogs*. De feito, sobre a palabra *blog*, creada a partir da redución de *web log*, existe unha familia léxica xa consolidada na lingua inglesa: *to blog* (acción de publicar contidos nun blog), *blogging* (publicación ou actualización dun blog), *blogger* (persoa que escribe nun blog), *blogosphere* (conxunto de blogs publicados), *photoblog* (blog que contén fotografías nas entradas), *audioblog* (blog que contén ficheiros de audio) ou *videoblog* (blog que contén ficheiros de vídeo), entre outros.

O uso do anglicismo *microblogging* está moi estendido nas linguas románicas analizadas, ao igual que sucede con *blogging*. Con todo, no caso do verbo do que deriva, estas linguas utilizan maioritariamente neoloxismos creados cos mecanismos propios de cada lingua, como *bloguear* no castelán (FundéuBBVA), *blogar* no portugués (DPLP), *bloguer* no francés (*Grand dictionnaire terminologique*, en adiante GDT), *bloguejar* no catalán (Cercaterm) e *bloggare*¹⁹ no italiano. En galego sería preferible o uso de *blogar*, seguindo o modelo do portugués, francés e italiano, polo que a derivación lóxica para a creación do substantivo sería *blogaxe* e, a partir desta forma, obteríamos *microblogaxe* para designar a publicación ou actualización de microblogs. As denominacións *blogaxe* e *microblogaxe* xa foron aprobadas pola Comisión de Validación para designar os conceptos respectivos aos que aluden.

19 Véxase “*Appuntamentare, efficientare, scadenzare, bloggare, googlare, postare... ma quanti nuovi verbi in -are!*”. *Accademia della Crusca*, 22/07/2011. Accesible en: <http://www.accademiadellacrusca.it/it/lingua-italiana/consulenza-linguistica/domande-risposte/appuntamentare-efficientare-scadenzare-blogg> [Consultado: 26/05/2014].

phablet

Dispositivo de tamaño intermedio entre unha tableta e un teléfono intelixente e que combina funcionalidades dos dous aparatos.

A designación *phablet* é un acrónimo de *phone* ('teléfono') e *tablet* ('tableta') e vén motivada polo feito de que presenta un tamaño intermedio entre un móbil e unha tableta, ademais de combinar funcións dos dous dispositivos. Dada a súa recente aparición nos mercados, aínda non ten un nome consolidado noutras comunidades lingüísticas, pero para sinalalo recórrese con frecuencia ao anglicismo *phablet*. Nalgúns documentos obsérvase a grafía *phableta*, que reproduce a adaptación de *tablet* ao galego como *tableta*. Con todo, no galego, ao igual que nas demais linguas peninsulares, non temos a grafía <ph> para o fonema /f/, dado que este se representa graficamente en calquera delas como <f>. O francés sería a excepción das linguas romances, xa que nesta lingua para os termos derivados do grego si se conserva este dígrafo, ao igual que no inglés. Por tanto, para adaptar este termo ao sistema lingüístico galego, a grafía que correspondería adoptar sería *fableta*, dado que o dígrafo <ph> é descoñecido no noso sistema ortográfico. Así e todo, esta forma ten o inconveniente de ser pouco transparente, xa que neste acrónimo a referencia ao teléfono redúcese ao <f> inicial, o que non resulta suficiente para identificalo. Por contra, no inglés é fácil recoñecer que *phablet* procede da combinación de *phone* ('teléfono') e *tablet* ('tableta'). Tendo en conta o tamaño deste dispositivo e que se emprega principalmente como móbil, coidamos que a proposta máis coherente sería a creación dun acrónimo equivalente, como *tablefono* ou *tabletófono*. Calquera destas formas evocaría, mediante o segundo formante, o obxecto designado en cuestión: o teléfono, seguindo o padrón doutras formas xa integradas na lingua, como *interfono* ou *videófono* (DRAG). Estas propostas parecen, en consecuencia, máis atinadas que unha simple adaptación gráfica da lingua de partida, pois conteñen unha parte importante da palabra *tableta*, polo que non é difícil deducir que fai referencia a este vocábulo. Delas, *tablefono* é, probablemente, a mellor opción, xa que é a que garda un maior paralelismo con *teléfono*. Así o entendeu tamén a

Comisión de Validación, xa que esta foi a forma aprobada polos seus membros.

posting

Mensaxe publicada nunha rede social, foro ou blog.

Se ben a palabra *posting* non se comezou a empregar no ámbito da informática ata comezos da década de 1980, segundo recolle o *OED*, esta voz é moito máis antiga e xa se viña empregando no inglés cun significado bastante próximo desde o século XVII. Así, este termo designaba a acción de colgar avisos de carácter público en postes, paredes ou outros soportes, sentido que está relacionado coa acepción actual de *posting*, aínda que a natureza da información que se publica hoxe en día é moi diversa e non ten por que tratarse necesariamente dun aviso. No campo da informática, *posting* fai referencia tanto á acción de publicar unha mensaxe nunha rede social, foro ou lista de correo como á propia mensaxe publicada, onde convive co sinónimo *post*.

O Cercaterm suxire para o catalán o termo *apunt* (en galego, *apuntamento*), pero cómpre ter en conta que segundo os dicionarios galegos, *apuntamento* designa unha ‘nota escrita breve sobre calquera cousa’ (*DRAG*), e esta mención expresa á brevidade fai que esta denominación non resulte satisfactoria para escritos de certa extensión, habituais nalgúns formatos de blog, a pesar de ser esta a recomendación para o galego do *Vocabulario panlatino das redes sociais*. Por outra parte, tampouco parece válida para designar as incorporacións de imaxes a un *fotoblog* ou de vídeos a un *videoblog*, por citar algúns exemplos, pois *apuntamento* fai referencia a texto escrito. Outras opcións que se barallan no Cercaterm son *aportació* (‘acheга’), *intervenció* (‘intervención’), *nota* (‘nota’), *missatge* (‘mensaxe’), *article* (‘artigo’) e *comentari* (‘comentario’) ²⁰. Ao noso

20 Véxase no Cercaterm o rexistro no que se analizan os termos *apunt*, *aportació*, *comentari*, *intervenció*, *nota*, *missatge*, *article* e *post* ou o artigo “Un apunt sobre el post”, publicado no apartado La finestra neològica do TERMCAT, accesible no enderezo http://www.termcat.cat/ca/Comentaris_Terminologies/Finestra_Neologica/39/ [Consultado: 26/05/2014].

xuízo, calquera destas formas pode resultar adecuada en contextos específicos, pero de maneira xeral a maioría delas poderían resultar ambiguas ou inexactas. Así, *achega* pode entenderse como unha contribución realizada no marco dun proxecto colaborativo, mais cómpre ter en conta que os blogs eran tradicionalmente de carácter individual. A escolla de *intervención* resulta tamén problemática, xa que implica a existencia doutros participantes, e como xa se comentou anteriormente, podería existir un único autor. A *nota* presupón a existencia dun texto e estas publicacións admiten tamén outros formatos. A forma *mensaxe* pode ser equívoca debido á existencia dun significado próximo do mesmo ámbito de especialidade, asociado aos envíos que realizan as persoas ou grupos a través do correo electrónico ou o teléfono móbil. A opción de *artigo* podería ser válida para textos dunha certa extensión ou grao de especialización, tal e como se indica no Cercaterm, na FundéuBBVA e na base de datos terminolóxicos Termium Plus, pero estas características non se dan sempre neste tipo de publicación. Por último, o *comentario* pode axustarse ao contido dalgunhas publicacións realizadas en Internet, posto que nos dicionarios se define como unha opinión, observación ou impresión persoal sobre algo.

En consecuencia, pensamos que escollas como *comentario* ou *entrada* serían máis axeitadas para o galego. O termo *entrada* parece adecuado para referirnos á publicación de contidos por parte dun usuario nun medio social, xa que esta se asemella ás entradas que se facían nun caderno de bitácora ou nun diario. Esta opción de *entrada* tamén é defendida pola FundéuBBVA. O termo *comentario* sería axeitado para designar cada unha das observacións e opinións de diversa natureza que se publican en relación con esa entrada inicial. Á luz de todo o exposto, estas dúas formas semellan idóneas, na medida en que abranguen o maior número de contextos posibles. Por último, en relación ao verbo que expresa a acción de publicar estes comentarios en liña, aínda que se está a estender a derivación *postear*, preferimos as locucións *publicar unha entrada* ou *publicar un comentario*, que manteñen a coherencia coa proposta ofrecida para o substantivo, ao tempo que evitan a adaptación do estranxeirismo. Xa que logo, para designar o outro dos significados especificados para *posting*, en galego podemos recorrer ás formas *publicación*

dunha entrada ou publicación dun comentario. En calquera caso, de empregarse a forma inglesa, esta tería que escribirse en cursiva.

selfie

Fotografía que se tira un mesmo, só ou acompañado doutros, polo xeral cun teléfono intelixente, tableta ou cámara web e que se publica nunha rede social.

A obra de referencia lexicográfica por excelencia da lingua inglesa, o *OED*, elixiu *selfie* “Palabra do Ano 2013”²¹. Aínda que o primeiro uso de *selfie* xa se remonta ao ano 2002, no contexto dun foro social en Internet, este neoloxismo non se popularizou ata o 2012 nas redes sociais. Na nosa comunidade lingüística, *selfie* difundíuse tamén rapidamente grazas ás redes sociais, de tal xeito que o estranxeirismo está amplamente espallado. Nos seus inicios era frecuente atopar en inglés a grafía *selfy*, pero na actualidade *selfie* é a forma máis estendida. O seu primeiro uso documentado rexístrase nun foro australiano, o que está en consonancia coa suposta orixe australiana do vocábulo, posto que esta variedade tende a formar diminutivos en *-ie* como *barbie* para *barbecue* (‘barbacoa’) ou *firie* para *firefighter* (‘bombeiro’). A moda dos *selfies* chegou ata tal punto que existen diferentes variantes desta fotografía de un mesmo e, en consecuencia, varios termos para referirse a cada unha delas. Así, temos en inglés *helfie* (de *hair selfie*: fotografía do cabelo de un mesmo), *lelfie* (*leg selfie*: das pernas), *belfie* (*bum selfie*: do cu), *drelfie* (*drunken selfie*: en estado de embriaguez) e *welfie* (*workout selfie*: practicando algunha actividade física). Entendemos que estas variantes de *selfie* non teñen o mesmo impacto que a forma orixinaria, nin tan sequera na lingua de orixe, e que polo menos ata o de agora semella innecesario acuñar unha palabra para cada unha delas. Ademais, os mecanismos de formación interna de palabras da lingua inglesa son diferentes aos do galego e favorecen moito

21 “Oxford Dictionaries Word of the Year 2013: Selfie”. *Oxford Dictionaries. Oxford Words Blog*. Oxford University Press. (2014). Accesible en: <http://blog.oxforddictionaries.com/press-releases/oxford-dictionaries-word-of-the-year-2013/> [Consultado: 06/06/2014].

máis a formación de neoloxismos mediante a acronimia. Na maioría dos casos, estas formas introdúcense no galego como calco das orixinais e, para evitalas, teríamos que recorrer a unha forma menos concisa que dificilmente acadaría o nivel de difusión necesario para derrocar o anglicismo en cuestión. Agora ben, a forma *selfie* si ten un equivalente fácil no galego: *autofotografía* ou, abreviada, *autofoto*. O prefixo *auto-* é amplamente utilizado na lingua co significado de ‘por si mesmo, de si mesmo’ e no dicionario normativo do galego abundan os exemplos, como *autobiografía*, *autoconsumo*, *autodefensa*, *autodidacta* ou *autorretrato*. Se ben esta última forma, *autorretrato*, xa se recolle nos dicionarios galegos para designar unha noción bastante aproximada, o feito de que faga referencia non só a unha fotografía, senón tamén a un debuxo ou pintura desaconsella a súa reutilización para nomear este novo concepto. *Autofoto* sería, pois, a forma galega que recomendamos en substitución de *selfie*, que conta xa coa aprobación por parte da Comisión de Validación da Real Academia Galega, mais entendemos que a velocidade coa que se difundiu a forma inglesa e a tardanza coa que realizamos as propostas para o galego fomentan aínda máis a consolidación do estranxeirismo en detrimento da forma galega. De feito, mentres na nosa comunidade lingüística andamos a debater sobre a denominación máis axeitada para este termo, deuse a coñecer un accesorio, en forma de brazo extensible, que serve de soporte a un teléfono ou cámara dixital e que permite tirar as autofotos desde certa distancia: o *selfie stick*, considerado un dos inventos máis populares do ano 2014²² e todo un éxito de venda nos portais de Internet. A súa recente popularización favoreceu a proliferación de equivalencias noutras linguas, como por exemplo no portugués, onde documentamos *pau de selfie* e *bastão de selfie* (Wikipedia), ou no castelán, onde conviven *paloselfi* (FundéuBBVA), *palo selfie*, *palo para selfie*, *palo para autofoto*, *brazo extensible*, *monopíe* ou *monópodo*, entre outros. Como pode observarse, a maioría das equivalencias conteñen referencias á súa forma (pau, brazo, monopé) e á súa finalidade

22 “The 25 Best Inventions of 2014”. *Time*, November 2014. Accesible en: <http://time.com/3594971/the-25-best-inventions-of-2014/> [Consultado: 08/05/2015].

(para autofotos). Consideramos que no galego tamén podemos reproducir este modelo denominativo e utilizar *pau de autofoto*.

sharing

Actividade consistente na publicación de información ou recursos nun servizo de medios sociais para que resulten visibles para os demais usuarios.

O *OED* xa rexistra o uso do substantivo *sharing* para referirse á publicación ou distribución de recursos e información a través de diversos servizos web. Estes servizos adoitan especializarse segundo a tipoloxía de recursos que admiten, como YouTube, no que se comparten vídeos; Instagram, utilizado para imaxes e vídeos; ou SlideShare, para documentos e presentacións. Nos dicionarios doutras linguas si se documenta a presenza dun substantivo deverbal, mais non alude a este significado concreto. Así, temos *compartición* en castelán (*DRAE*), *compartilhamento* en portugués do Brasil (*DHLP*) e *partilha* e *compartilha* no portugués europeo (*DPLP*), *partage* en francés (*TLFi*), *compartició* en catalán (*DIEC2*) e *condivisione* en italiano (*Lo Zingarelli. Vocabolario della lingua italiana*). No galego a denominación deste acto de compartir provoca certas dúbidas e vacilacións, xa que non consta no dicionario normativo ningún substantivo derivado do verbo *compartir*, aínda que o *GDXL* e o *Dicionario de galego* de Ir Indo documentan a forma *compartimento*.

Con todo, a pesar da existencia deste substantivo, *sharing* podería traducirse utilizando distintas formas que, aínda que non reflectan a literalidade do orixinal nin coincidan na súa categoría gramatical, permitan referirse a esta actividade con equivalentes semánticos que resulten máis idiomáticos na nosa lingua. Deste modo, *sharing* podería traducirse, segundo os contextos, por un substantivo, adxectivo ou verbo de significado máis específico. Por exemplo, *video sharing site* admitiría as equivalencias *sitio para o intercambio de vídeos*, *sitio para a distribución de vídeos*, *sitio para o uso compartido de vídeos*, *sitio de vídeos compartido* ou *sitio para compartir vídeos*.

En conclusión, aínda que é preferible a súa substitución por equivalentes contextuais que reflictan a idea subxacente na unidade orixinal coa maior naturalidade posible en cada contexto de uso, é necesario contarmos en galego cun substantivo que designe de maneira xenérica esa actividade. A Comisión de Validación aprobou para este concepto o substantivo *compartillamento*, derivación lóxica do verbo *compartillar*, recollido nos dicionarios galegos como sinónimo de *compartir* e harmónica cos nomes existentes noutras linguas románicas, especialmente o portugués.

smart

Referido aos dispositivos que inclúen microprocesadores e se poden programar para traballar con autonomía.

O adxectivo *smart* cualifica todos aqueles aparellos con funcións avanzadas e prestacións semellantes ás dun ordenador, como é o caso dos novos teléfonos móbiles (*smartphones*) ou reloxo (*smartwatches*), tratados nos seguintes apartados. A tradución literal de *smart* no galego é *intelixente*, mais ningunha das acepcións recollidas para esta palabra no *DRAG*, *GDXL* ou no *Diccionario de galego* de Ir Indo expresa este significado, pois non sería correcto dicir que estes utensilios están dotados de intelixencia ou que manifestan tela. Segundo o *OED*, cando esta forma se aplica a un dispositivo fai referencia a que está programado para realizar algunha acción independente, o que xustificaría o seu uso en locucións como *smart card* ('tarxeta intelixente'), *smart grid* ('rede eléctrica intelixente'), *smart home* ('vivenda intelixente') ou *smartphone* ('teléfono intelixente'), introducidas no seu lemarío. Este significado vaise incorporando paulatinamente aos dicionarios de case todas as linguas.

Nos nosos días son moitas as invencións que reúnen estas características e que precisan ser nomeadas cun termo válido en galego, polo que pensamos que sería necesario ampliar o significado do adxectivo *intelixente* que recollen os dicionarios galegos e incluír a nova acepción referida aos dispositivos que inclúen microprocesadores e se poden programar para traballar con autonomía. Así, o

uso deste modificador do nome permitiríanos evitar un anglicismo innecesario no galego.

smartphone

Teléfono móbil que realiza funcións similares ás dun ordenador, incorpora un sistema operativo e permite a descarga de aplicacións.

Estes aparellos combinan as funcións básicas dun teléfono, como o envío e recepción de chamadas e mensaxes, con utilidades máis avanzadas, como unha cámara, sistema operativo, GPS e a posibilidade de descargar aplicacións para usos específicos. Aínda que a forma inglesa *smartphone* (OED) está amplamente estendida, ao igual que para a gran maioría dos dispositivos electrónicos tratados neste artigo, xa se empezan a documentar propostas neoloxicas noutras linguas, baseadas na maioría dos casos no recurso ao calco. Así o mostran as propostas *teléfono intelixente* para o castelán (FundéuBBVA), para o catalán *telèfon intel·ligent* (Cercaterm) e para o italiano *telefonino intelligente* ou *cellulare intelligente* (Wikipedia), *formas que conviven co anglicismo*. No francés tamén se documenta o calco *téléphone intelligent* (GDT), xunto a outras denominacións alternativas, aínda que a Comisión xeral de terminoloxía e neoloxía de Francia aprobou para esta lingua as formas *terminal de poche* e *ordiphone* no *Journal officiel de la République française* (JORF) do 27 de decembro de 2009. En cambio, en portugués a forma máis documentada é o anglicismo *smartphone*, xa integrada nalgún dicionario desta lingua (DPLP). Pensamos que o uso do anglicismo no galego é totalmente innecesario, pois poderíamos aplicarlle a este dispositivo o adxectivo *intelixente*, tal como se comentaba máis arriba, na liña das propostas denominativas existentes para o castelán, catalán e italiano. Esta é tamén a recomendación do Servizo de Normalización Lingüística da Universidade de Santiago de Compostela para o galego, a través da súa aplicación bUSCaterms, onde se propón a forma *teléfono intelixente* no galego. Esta denominación foi tamén aprobada pola Comisión de Validación da Real Academia Galega.

smartwatch

Reloxo que realiza funcións similares ás dun ordenador e incorpora un sistema operativo e unha pantalla na que se efectúa a introdución e consulta de datos.

A diferenza dos dispositivos *smartphone*, que acadaron unha popularidade inmediata, os *smartwatch* non teñen unha cota de mercado tan alta e son aínda bastante descoñecidos entre a poboación. A voz inglesa *smartphone* conta ademais cunha difusión moito maior, mentres que estes reloxos distan moito da sona que teñen estes teléfonos móbiles. Parece pois obrigado suxerir unha denominación para a nosa lingua, xa que de realizarmos unha proposta tardía fracasaremos por terse consolidado xa o anglicismo.

Montre intelligente ('reloxo intelixente') é a recomendación do Termium Plus para o francés e tamén a do *GDT*, que suxire ademais *montre-bracelet intelligente* ('reloxo-pulseira intelixente') e *bracelet-montre intelligente* ('pulseira-reloxo intelixente'). A Wikipedia²³ utiliza a denominación castelá *reloj inteligente* e para o italiano e o portugués documéntanse as formas *orologio intelligente* e *relógio inteligente* en Internet²⁴. Na liña de *smartphone*, para este reloxo tamén se podería propoñer unha forma análoga: *reloxo intelixente*, que estaría en harmonía coas demais linguas románicas e que conta xa coa aprobación da Comisión de Validación da Real Academia Galega.

23 “Reloj inteligente”. *Wikipedia: La enciclopedia libre*. Fundación Wikimedia, Inc. Accesible en: http://es.wikipedia.org/wiki/Reloj_inteligente [Consultado: 06/06/2014].

24 Véxase as seguintes páxinas do canal de noticias Euronews en portugués e italiano, onde se recolle o termo “reloxo intelixente”: <http://pt.euronews.com/2014/02/25/samsung-apresenta-galaxy-5-e-relogio-inteligente-gear-2/> para o portugués e <http://it.euronews.com/2013/09/04/samsung-presenta-il-galaxy-gear-l-orologio-intelligente/> para o italiano [Consultado: 06/06/2014].

trending topic

Asunto popular ou que suscita grande interese colectivo no momento actual.

A forma *trending topic*, abreviada TT, popularizouse a través de Twitter, onde designa cada un dos dez temas dos que máis se está a falar no momento nesta rede social, xerados automaticamente por un algoritmo, polo que ofrecen unha idea do que está a acontecer e, en ocasións, mesmo permiten anticipar o que vai ser noticia. No ano 2010 Twitter introduciu a forma *trend* para designar cada un dos dez temas máis comentados pero no que, a diferenza do anterior, o algoritmo ten en conta a configuración do perfil do usuario, en especial a quen segue e a súa localización²⁵. Esta nova funcionalidade, ao mostrarse por defecto e axustarse máis ás preferencias dos usuarios, chegou a desprazar á anterior.

Os termos *trending topic* e *trend* recóllense no glosario do Twitter con definicións practicamente coincidentes²⁶, mais na maioría das localizacións da aplicación ás distintas linguas, realizadas por voluntarios, utilizáronse denominacións diferenciadas. A primeira das expresións, *trending topic*, foi traducida como *tema do momento* no galego, *tema del momento* en castelán, *assunto do momento* no portugués, *trending topic* no catalán, *sujet tendance* en francés e *argomento di tendenza* en italiano, mentres que a segunda, *trend*, utiliza *tendencia* en galego e castelán, *assunto* no portugués, *tendència* en catalán, *tendance* en francés e *tendenza* en italiano.

Na actualidade, estes termos traspasaron o ámbito da rede social e veñen utilizándose con frecuencia, en especial nos medios

25 “FAQs about Trends on Twitter”. Help Center. Twitter, Inc. (2014). Accesible en: <https://support.twitter.com/entries/101125#> [Consultado: 12/06/2014].

26 Segundo consta no Centro de Tradución do Twitter, a forma *trending topic* defínese como ‘a subject algorithmically determined to be one of the most popular on Twitter at the moment’, mentres que *trend* documéntase como ‘a topic determined to be one of the most popular on Twitter at the moment’. Como pode observarse, as definicións presentan unha gran similitude. A única diferenza semántica significativa é a referencia explícita ao algoritmo na primeira das definicións, a correspondente a *trending topic*, pero é preciso aclarar que na determinación de cada tema utilizado como *trend* tamén intervéñen un algoritmo, tal como se explica na páxina ‘FAQs about Trends on Twitter’, mencionada na nota anterior.

de comunicación, para designar os temas que están de actualidade ou en boca de todos. Na FundéuBBVA recomendan usar, no canto do anglicismo, as formas *temas del momento*, *tendencias*, *temas destacados* ou *temas de moda*. Na mesma liña, o Cercaterm recolle *tema del moment* para o catalán. No caso do galego, tamén consideramos que o uso dos anglicismos *rending topic* ou *trend* é totalmente prescindible, xa que contamos con diversas expresións propias que poden resultar válidas para designar este concepto. Así, no *Vocabulario panlatino das redes sociais* recomendan o uso dos termos *tema do momento* ou *tendencia*, aínda que a Comisión de Validación da Real Academia Galega acordou aprobar unicamente *tema do momento* para este concepto.

tweetup

Reunión espontánea ou planificada de persoas que usan a rede social Twitter.

En inglés, *tweetup* formouse seguindo o padrón do substantivo *meetup*, conversión do verbo *meet up* ('reunirse ou quedar con alguén'). Neste caso, *tweetup* designa, segundo o blog dos dicionarios Oxford, unha reunión ou quedada organizada a través de mensaxes en Twitter. Esta forma non se recolle nos dicionarios de referencia doutras linguas, dada a recente popularización do termo e a restrición do seu uso a unha rede social concreta. Con todo, nalgúns recursos empezan a crearse denominacións alternativas que substitúen o anglicismo. Un deles é o Termium Plus, onde se realizan dúas propostas neolóxicas para o francés: *gazouillerie* e *apéro Twitter*. A primeira delas é un neoloxismo creado a partir do verbo *gazouiller*, referido aos sons emitidos polos paxaros, polo que conserva a idea do rechouchío presente no orixinal inglés *tweet*. En francés existen outros substantivos deverbais que designan estes sons, como *gazouillement* e *gazouillis* (TiLF), de xeito que *gazouillerie* sería un nova forma creada especificamente para este concepto. A outra forma proposta neste recurso é *apéro Twitter*, literalmente, 'aperitivo Twitter', pois o aperitivo, ademais de designar todo aquilo que estimula o apetito, úsase en especial para nomear a bebida consumida con

este fin (*TLFi*) e o momento no que se consome (*Le petit Robert*). A FundéuBBVA apunta que unha posible denominación deste termo no castelán sería *encuentro tuitero* ou *quedada tuitera*.

Na nosa opinión, estas creacións do francés e do castelán non serían idóneas para o galego. En primeiro lugar, as formas que designan o son dos paxaros, como *chío* ou *rechío* e *rechouchío*²⁷, foron as utilizadas na localización do Twitter ao galego para traducir *tweet* e *retweet*, polo que o seu uso con outros significados crearía ambigüidades, e a introdución na lingua dun novo substantivo derivado tampouco estaría xustificada. No segundo caso, a utilización no galego dunha expresión baseada na forma *aperitivo* tampouco resulta satisfactoria, pois nun *tweetup* non ten por que existir un consumo de bebidas ou alimentos, nin ten por que producirse antes da comida principal. No terceiro caso, na proposta da FundéuBBVA utilizábase o adxectivo *tuitero/a*, o que vai en consonancia coa decisión de incluír as adaptacións *tuit* (*tweet*) e *tuitear* (*to tweet*) no *DRAE*, pero cómpre ter en conta que na localización ao galego as formas utilizadas foron *chío* e *chiar*, respectivamente, e incorporadas xa á nomenclatura do DRAG, polo que en galego non debemos utilizar a base *tuit-* para a creación de novas formas léxicas.

En conclusión, a acción de reunirse ou quedar con alguén pode designarse en galego cos substantivos *quedada*, *encontro*, *xuntanza* ou *reunión*, formas xa documentadas nos dicionarios desta lingua. Destas, a que nos parecía máis adecuada é *quedada*, xa que nela está máis presente a indicación do lugar e hora no que atoparse, ademais de ser de uso máis familiar, e precisamente a linguaxe de Twitter pretende ser informal e coloquial. Pola contra, a palabra *encontro* non resultaba plenamente satisfactoria, posto que como se indica no *DRAG*, pode producirse “a propósito ou casualmente”. Finalmente, as formas *reunión* e *xuntanza*, consideradas sinónimas no dicionario normativo, expresan un significado máis xeral ou teñen un carácter máis formal. A maiores, para precisar que esta *quedada* é acordada a través da famosa rede social, propuxemos engadirllle o complemento “por Twitter”, xa que *tweetup* sería, ao noso

27 “Chíos de Twitter”. *Portal das palabras*, 16/10/2013. Real Academia Galega e Fundación Barrié. Accesible en: <http://portaldaspalabras.org/miraquedin/chios-de-twitter> [Consultado: 11/06/2014].

entender, outro anglicismo máis, a todas luces innecesario. Tras o estudo do termo por parte da Comisión de Validación da Real Academia Galega, os seus membros decidiron aprobar os termos *quedada por Twitter* e *xuntanza por Twitter*.

viral

Que goza de moita popularidade tras ser difundido por Internet, en especial a través de medios de comunicación social, mensaxería instantánea, correo electrónico ou sitios web para compartir vídeos.

No galego, o *DRAG* rexistra dous adxectivos derivados do substantivo *virus*: *víricola* e *viral*. Ambas formas se empregan co significado ‘relativo ou pertencente aos virus’ ou ‘producido por un virus’. Así e todo, a produtividade do sufixo *-al* en inglés é maior que no galego, posto que na nosa lingua temos a maiores os sufixos *-icola* ou *-ianola*, que se empregan en moitos dos contextos nos que o inglés escollería *-al*. A inxente cantidade de vocábulos médicos que recorren a este sufixo en inglés vén dada polo feito de que o sufixo *-ic* na lingua de Shakespeare forma adxectivos aplicados a compostos químicos, metais ou axentes médicos (*chloric* ‘clórico’, *ferric* ‘férico’, *alexipharmic* ‘alexifármaco’), aínda que no último caso, o dos axentes médicos, o adxectivo coincide co substantivo.

Tamén se documenta a presenza destes dous adxectivos nos dicionarios doutras linguas, como o castelán (*DRAE*) e o portugués (*DPLP*). No caso do castelán, no mencionado dicionario o adxectivo *víricola* remite a *viral*, polo que podería pensarse que esta última é a forma preferente. Con todo, no *Diccionario crítico de dudas inglés-español de medicina* consideran *viral* un anglicismo e recomendan o uso de *víricola*, por ser a forma clásica no español. No catalán, o *DIEC2* soamente recolle a forma *víricla*, mais no *Certerm* algúns rexistros inclúen *viral* como sinónimo no ámbito da microbioloxía. Por contra, nos dicionarios de francés soamente se rexistra a variante *viralle* (*TLFi*, *Le petit Robert*) e no de italiano *virale* (*Lo Zingarelli. Vocabolario della lingua italiana*).

No contexto dos medios sociais empezou a utilizarse o anglicismo *viral* (*OED*) para referirse a un vídeo, imaxe ou outro

elemento que se propaga rapidamente a través de Internet. Este novo significado documéntase nos dicionarios de portugués (*DPLP*) e francés (*Le petit Robert*), así como en diversos recursos lingüísticos do castelán (Wikipedia, FundeuBBVA), catalán (Cercaterm, baixo a entrada *márqueting viral*) e italiano (Treccani²⁸).

No caso do galego, os dous adxectivos documentados poderían utilizarse para designar satisfactoriamente esta nova noción, dadas as similitudes existentes entre a velocidade de propagación dun elemento en Internet coa velocidade de multiplicación dun microorganismo. Con todo, pensamos que debería favorecerse o uso dunha única denominación para evitar ambigüidades e garantir a eficacia da comunicación, posto que o fenómeno da variación terminolóxica, aínda que aceptado nos traballos descritivos, tende a eliminarse dos proxectos prescritivos (Freixa 2002). Conforme a isto, das dúas formas comentadas, recomendamos a utilización de *viral*, utilizada por influxo do inglés e harmónica coas formas utilizadas nas demais linguas romances, ademais de ser a máis frecuente no galego, documentada na Wikipedia e no *DIGATIC* (na entrada *comunicación viral*). Alén disto, este adxectivo permite a creación de derivados, como o substantivo *viralidade*, xa documentado en páxinas de Internet para referirse á capacidade dun vídeo, imaxe ou outro elemento de propagarse rapidamente a través da Rede. A forma *viral* foi tamén a escolla aprobada pola Comisión de Validación da Real Academia Galega.

wearable

Produto ou accesorio con tecnoloxías avanzadas que se pode levar posto, como roupa ou complemento.

O termo inglés *wearable*, usado tanto como adxectivo como substantivo, aplícase a pezas de roupa ou complementos cómodos ou fáciles de usar, aínda que o rexistro máis antigo do que se

28 “Marketing virale”. *Treccani.it. L'enciclopedia italiana*. (2014). Accesible en: http://www.treccani.it/magazine/lingua_italiana/parole/delleconomia/marketing_virale.html [Consultado: 12/06/2014].

ten constancia na lingua inglesa, do século XVI, fai referencia a unha armadura (véxase a entrada para *wearable* no *OED*). Máis recentemente, empezou a utilizarse para cualificar os dispositivos electrónicos que, polo seu reducido tamaño, poden levarse postos sen apenas sentilos. Naceu así o interese pola *ubiquitous computing* ‘computación ubicua’ (Weiser 1991), un novo enfoque no deseño de tecnoloxías centrado na súa integración no contorno habitual dos usuarios. O primeiro dispositivo que viu reducidas as súas dimensións e peso para facelo máis manexable foi o ordenador, coñecido en inglés como *wearable computer*, pero que aínda non conta cunha denominación estable noutras linguas. Así, en Internet documentamos o uso dos adxectivos *vestible*, *ponible* ou *corporal* en castelán, *vestível* ou *portável* en portugués, *vestimentaire*, *vêtement* ou *corporel* en francés (*GDT*), *portable* no catalán (*Cercaterm*) e da locución *da indossare* en italiano. En canto ao galego, a denominación recollida no *DIGATIC* para este aparato é *ordenador vestible*, mais fóra deste recurso o termo apenas conta con presenza en Internet. Nesta liña, nun artigo publicado na sección La finestra neològica do TERMCAT²⁹, recoméndase o uso en catalán das formas adxectivas *portable*, *vestible*, *de vestir* ou *para vestir* para referirse a estes dispositivos tecnolóxicos integrados na indumentaria. Na nosa opinión, as formas baseadas no verbo *vestir* están máis orientadas ás pezas de roupa ou complementos, pero ao noso entender resultan inadecuadas para referirse a accesorios tecnolóxicos. Ademais, a locución *de vestir* pode resultar ambigua, posto que se usa como sinónimo de *elegante* (por exemplo, unha chaqueta de vestir), e isto pode engadir connotacións que non se atopan no termo orixinal. Tampouco sería correcto utilizar derivados de *portar*, existentes no catalán (*portable*) e no francés (*prêt-à-porter*), dado que nestas linguas o verbo úsase co significado de ‘levar posta’ unha peza, sentido que non ten no galego. Por contra, as baseadas no verbo *poñer* poden utilizarse para referirse tanto á indumentaria como aos complementos e accesorios, polo que sería preferible seguir esta opción, por exemplo, co

29 “Tecnología portable: sobre la traducción de *wearable*”. *La finestra neològica*, 21/01/2014. TERMCAT. *Centre de terminologia*. (21/01/2014). Accesible en: http://www.termcat.cat/ca/Comentaris_Terminologies/Finestra_Neologica/197/ [Consultado en: 06/6/2014].

adxectivo *poñible* ou a locución adxectiva *para levar postola*, pero por economía lingüística preferimos a primeira das formas: *ordenador poñible*.

Agora ben, o referente máis coñecido nos nosos días son as Google Glass, unhas lentes de realidade aumentada que, equipadas cunha pantalla, unha cámara e conexión a Internet, permiten ao usuario realizar multitude de accións sen utilizar as mans. Mais existen tamén outros dispositivos, coa aparencia de pezas de vestir, como é o caso de reloxos, pulseiras ou outros accesorios, que tamén incorporan procesadores miniaturizados. Nestes casos, a utilización do adxectivo *poñible* (*lentes poñibles*, *reloxo poñible*), recomendado no parágrafo anterior, resulta insatisfactoria, pois non alude ao carácter tecnolóxico da vestimenta, ademais de ser redundante, posto que todas as pezas de roupa e complementos están deseñados para levalos postos. E o mesmo acontece no inglés, pois o adxectivo *wearable*, cando acompaña a pezas de roupa, emprégase con sentido de ‘práctico’ ou ‘cómodo’.

Na nosa opinión, sería preferible referirnos de maneira xenérica a estes dispositivos como *tecnoloxía poñible*, denominación aprobada pola Comisión de Validación da Real Academia Galega, coincidente tamén coa que recomenda a FundéuBBVA para o castelán (*tecnología ponible*). Cómpre ter en conta ademais que cada un destes dispositivos que constitúen a *tecnoloxía poñible* ten un nome máis específico no inglés, para o que se recorre non ao adxectivo *wearable*, senón a *smart*: *smartwatch*, *smartband* ou *smart glasses*. No TERMCAT recomendan a utilización de adxectivos en catalán que aluden directamente ás prestacións avanzadas das pezas, como *tecnològica*, *connectada*, *digital* ou *intel·ligent*, mentres que na FundéuBBVA, a maiores dos adxectivos *tecnolóxico/a* e *inteligente* no castelán, suxiren tamén o uso do prefixo *tecno-*. Ao noso criterio, a escolla de *tecnolóxico/a* no caso dun ordenador ou teléfono sería redundante e o mesmo ocorrería se aplicamos *dixital* a un reloxo, xa que estes reloxos xa están en uso desde hai décadas. O prefixo *tecno-*, como propón a FundéuBBVA, sería outra posibilidade para cualificar estas pezas de vestir ou accesorios (*tecnopulseira* ou *tecnochaqueta*, por exemplo), pero non resulta adecuado para referirse a dispositivos, como ordenadores. Polo contrario, consideramos que

o adxectivo *intelixente* podería empregarse en todos os contextos, independentemente de que o designado sexa un aparello ou unha peza de roupa. Así e todo, dada a natureza variada deste tipo de dispositivos e complementos, é recomendable estudar as propostas individualmente.

Web 2.0

Conxunto de sitios web interactivos que permiten aos usuarios comunicarse libremente entre si, compartir información e colaborar na creación e distribución de ferramentas e contidos.

O termo *Web 2.0* foi utilizado por primeira vez no ano 1999 nun artigo de DiNucci (1999: 32), no que esbozaba as novas características e posibilidades de interacción que ofrecía a Rede do futuro, en contraposición á falta de dinamismo das páxinas e sitios máis tradicionais. Pero acadou maior repercusión a partir do 2004, coa organización do primeiro ciclo de conferencias que levaban por nome *Web 2.0 Conference*.

Non existe unha definición estandarizada do termo *Web 2.0*, xa que en ocasións se utiliza para referirse ao fenómeno social de creación e distribución de contidos en Internet (Ortiz 2008), a un subtipo de Web dotado de ferramentas e contidos interactivos (*GDT*) ou á propia tecnoloxía que posibilita esa interacción³⁰. En calquera caso, coa denominación *2.0* imítase a numeración de versións de soporte lóxico, coas que se reflicte o seu estado de desenvolvemento, pero ao iniciarse nese número obriga a crear retroactivamente a denominación *1.0* para referirse ás páxinas e sitios nos que se utilizaba a tecnoloxía convencional. Esta forma non se recolle nos dicionarios, pero é habitual a súa utilización nas páxinas de Internet. Así, *Web 2.0* é a denominación utilizada en galego, castelán, portugués, italiano, francés (*GDT*) e inglés (*GDT*). A denominación galega *Web 2.0* para este concepto xa conta coa aprobación da Comisión de Validación da Real Academia Galega.

30 “Web 2.0 (or Web 2)”. TechTarget. (2014). Dispoñible en: <http://whatis.techtarget.com/definition/Web-20-or-Web-2> [Consultado: 29/04/2014].

webinar

Presentación interactiva que se transmite a través da Web, e que pode seguirse en directo ou en diferido.

A forma *webinar* é un acrónimo formado a partir dos vocábulos *web* e *seminar* e, segundo recolle o *OED*, rexístrase por primeira vez no inglés a finais do anos noventa do século XX para designar o seminario que se imparte a través de Internet. A pesar do uso xeneralizado deste recurso nos programas de formación en liña, aínda non conta cunha forma consolidada noutras linguas. Así, o anglicismo *webinar* adoita convivir co calco *webinario* ou *webminario* en castelán, *webinário* en portugués e *webinaire* en francés, ademais do uso de formas propias de cada lingua, como *seminario web* (FundéuBBVA), *seminario en línea* ou *seminario electrónico* (ambas documentadas na Wikipedia) en castelán, *cyberséminaire*, *séminaire en ligne* ou *séminaire Web* (todas documentadas no *GDT*) en francés.

En galego podería crearse tamén o acrónimo *webinario*, seguindo o modelo da formación orixinal. Con todo, cómpre ter en conta que no inglés o acrónimo *webinar* procede da expresión *web seminar*, onde *web* actúa como modificador e precede ao substantivo, mentres que no galego tendemos a usar os modificadores postos ao núcleo. De feito, xa contamos con algúns exemplos de expresións nas que *web* funciona como modificador, como *cámara web*, *formulario web*, *páxina web*, *sitio web* ou *servidor web*, entre outros. *Seminario web* ou *seminario en liña* serían, ao noso criterio, propostas moito menos marcadas que *webinario* ou *weminario*, que ademais resultan máis cacofónicas. O *DIGATIC* avoga tamén por esta opción, aínda que recolle tamén como sinónimo o anglicismo *webinar*. A FundéuBBVA recomenda para o castelán *seminario web*, mentres que o Cercaterm recomenda para o catalán *seminari en línia*. As denominacións *seminario web* e *webinario* foron as denominacións aprobadas finalmente pola Comisión de Validación da Real Academia Galega.

3. Conclusións

Este artigo abordou a implantación dunha serie de anglicismos na lingua galega, procedentes todos eles do ámbito das novas tecnoloxías e das redes sociais. Así, tratamos tanto a súa etimoloxía como o seu grao de difusión no galego, documentando igualmente as formas equivalentes noutras linguas romances, que por outra banda foron tomadas como referente á hora de realizarmos as propostas denominativas. Dada a xuventude e caducidade destes vocábulos, ademais da súa gran permeabilidade na sociedade, consideramos imprescindible a súa adaptación para contribuír deste xeito á estandarización do léxico científico e tecnolóxico en lingua galega. Fomentar a presenza do galego nas novas tecnoloxías e en Internet e, en definitiva, facer do galego unha lingua competitiva nestes sectores, é unha obriga dos organismos públicos dedicados á normalización, como é o caso do TERMIGAL. Esperamos, pois, ter contribuído modestamente a este fin e que as propostas galegas gañen aceptación entre especialistas e usuarios. Estas e outras recomendacións pódense consultar libremente a través do banco de datos TERGAL, dispoñible na páxina web do Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades.

Referencias bibliográficas

- Antelo Suárez, Elisardo e Xusto Rodríguez Río (2012): *Termos esenciais de arquitectura de computadores*. Santiago de Compostela: Universidade. Dispoñible en: <http://www.usc.es/export/sites/default/gl/servizos/snl/terminoloxia/descargas/arquiteturacomputadores.pdf>.
- Bover, Jordi (dir.) (2014): *Vocabulario panlatino das redes sociais*. Barcelona: TERMCAT / REALITER. Dispoñible en: <http://www.termcat.cat/ca/Diccionaris/En/Linia/156/Presentacio/>.
- bUSCatermos = Servizo de Normalización Lingüística da Universidade de Santiago de Compostela (2012-2014): *bUSCatermos*. Dispoñible en: <https://aplicacions.usc.es/buscatermos/>.

usc.es/buscatermos/publica/index.htm;jsessionid=B-4898B1158E93385817A1785160A8CAE.

Cabré, María Teresa (1993): *La terminología. Teoría, metodología, aplicaciones*. Barcelona: Antártida.

——— (2003): “A neoloxía, inevitable e necesaria para as linguas”, en María Álvarez de la Granja e Ernesto Xosé González Seoane (eds.), *A estandarización do léxico*. Santiago de Compostela: Instituto da Lingua Galega / Consello da Cultura Galega, 15-36.

Castaño Torrado, Berta e Margarita González González (2001): “Algúns procedementos para chegar a unha solución terminolóxica. Casos prácticos”, en Xosé Luís Regueira e Alexandre Veiga (eds.), *Da gramática ó dicionario. Estudos de lingüística galega. Verba*, Anexo 49. *Anuario Galego de Filoloxía*. Santiago de Compostela: Universidade, 59-70.

Cercaterm = TERMCAT. Centre de terminologia (1985-2014): *Servei de Consultes-Cercaterm*. Dispoñible en: <http://www.termcat.cat/>.

Dhlp = Houaiss, Antonio, Mauro de Salles Villar e Francisco Manoel de Mello Franco (dirs.) (2001): *Dicionário Houaiss da língua portuguesa*. Rio de Janeiro: Objetiva.

Diec2 = Institut d'estudis catalans (IEC) (2007-2014): *Diccionari de la llengua catalana* (segunda edición). Dispoñible en: <http://dlc.iec.cat/>.

Digatic = Asociación de Enxeñeiros de Telecomunicacións de Galicia e Colexio Oficial de Enxeñeiros de Telecomunicación de Galicia (coords.) (2008): *Dicionario galego das TIC*. Dispoñible en: <http://www.digatic.org/>.

DiNucci, Darcy (1999): “Fragmented Future”, *Print* 53 (4), 32, 221-222.

Dlpc = Academia das Ciéncias de Lisboa e Fundação Calouste Gulbenkian (2001): *Dicionário da língua portuguesa contemporânea* (2 vols.). Lisboa: Verbo.

Dplp = Priberam Informática, S.A. (2008-2014): *Dicionário Priberam da Língua Portuguesa*. Dispoñible en: <http://www.priberam.pt/DLPO/Default.aspx>.

- Drae = Real Academia Española (RAE) (2001): *Diccionario de la lengua española* (22ª edición, 2 vols.). Madrid: Espasa Calpe. Dispoñible en: <http://www.rae.es/recursos/diccionarios/drae>.
- Drag = González González, Manuel (dir.) (2012): *Diccionario da Real Academia Galega*. A Coruña: Real Academia Galega. Dispoñible en: <http://www.realacademiagalega.org/diccionario#inicio.do>.
- Franceterme = Ministère de la Culture et de la Communication (2008-). Dispoñible en: <http://www.culture.fr/Ressources/FranceTerme>.
- Freixa, Judit (2002): *La variació terminològica. Anàlisi de la variació denominativa en textos de diferent grau d'especialització de l'àrea de medi ambient*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada. Universitat Pompeu Fabra. Dispoñible en: <http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/41609/1/TesiJF.pdf>.
- FundéuBBVA = Fundación del español urgente. Accesible en: <http://www.fundeu.es/>.
- Gdlp = De Figueiredo, Cândido (1996): *Grande dicionário da língua portuguesa* (25ª edición, 2 vols.). Lisboa: Bertrand.
- Gdt = Office Québécois de la langue française, Gouvernement du Québec (coord.) (2012): *Le grand dictionnaire terminologique*. Dispoñible en: <http://gdt.oqlf.gouv.qc.ca/>.
- Gdxi = Carballeira Anllo, Xosé María (coord.) (2009): *Gran dicionario Xerais da lingua*. Vigo: Edicións Xerais de Galicia.
- González González, Manuel (2001): "A terminoloxía galega: un labor normalizador", en Xosé Luís Regueira e Alexandre Veiga (eds.), *Da gramática ó dicionario. Estudos de lingüística galega. Verba*, Anexo 49. *Anuario Galego de Filoloxía*. Santiago de Compostela: Universidade, 157-172.
- (2010): "A terminoloxía dentro dos estudos de lexicografía galega", en María Dolores Sánchez Palomino (ed.), *Lexicografía galega e portuguesa. Revista de lexicografía*, Anexo 13. A Coruña: Universidade, 9-31.
- Ledo, Bieito (dir.) (2004): *Diccionario de galego*. Vigo: Ir Indo.

- Lorenzo Suárez, Anxo Manuel e Javier Gómez Guinovart (1996): “Terminoloxía, informática e lingua galega”, *Cadernos de lingua* 13, 5-33.
- Martínez de Sousa, José (1993): *Diccionario de bibliología y ciencias afines*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez / Pirámide.
- Navarro, Fernando (2003): *Diccionario crítico de dudas inglés-español de medicina*. Madrid: McGraw-Hill/Interamericana.
- Oed = Simpson, John A. e Edmund S. C. Weiner (eds.) (1989): *Oxford English Dictionary* (2ª edición). Disponible en: <http://www.oed.com/>.
- Ortiz de Zárate Tercero, Alberto (2008): *Manual de uso del blog en la empresa: Cómo prosperar en la sociedad de la conversación*. Barcelona: Infonomia. Disponible en: <http://www.infonomia.com/img/libros/pdf/BlogsEmpresa.pdf>
- Panitz, Ted (2001): *Collaborative versus cooperative learning: a comparison of the two concepts which will help us understand the underlying nature of interactive learning*. Disponible en: <http://home.capecod.net/~tpanitz/tedsarticles/coopdefinition.htm>.
- Pinilla Gómez, Raquel (2007): “El neologismo en la comunicación informática”, en Ramón Sarmiento e Fernando Vilches (coords.), *Neologismos y sociedad del conocimiento. Funciones de la lengua en la era de la globalización*. Barcelona: Ariel, 143-151.
- Rey-Debove, Josette e Alain Rey (2011): *Le petit Robert. Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française* (9ª edición). París: Dictionnaires Le Robert.
- Sánchez Sánchez, Mercedes (2012): “Extranjerismos”, en Mario Tascón (dir.), *Escribir en internet. Guía para los nuevos medios y las redes sociales*. Barcelona: Galaxia Gutenberg, 96-97.
- Termcat (2012): *Terminologia bàsica de les xarxes socials*. Barcelona: TERMCAT. Centre de terminologia. Disponible en: <http://www.termcat.cat/ca/Diccionaris/En/Linia/156/>.
- Termium Plus = *TERMIUM Plus*, la banque de données terminologiques et linguistiques du gouvernement du Canada. Bureau de la Traduction. Travaux publics et services gouvernementaux du Gouvernement du Canada (2009-2014). Disponible en: <http://www.btb.termiumplus.gc.ca/>.

- Tlfi = Analyse et traitement informatique de la langue française (ATILF) (coord.) (2002-2014): *Trésor de la langue française informatisé*. Dispoñible en: <http://atilf.atilf.fr/dendien/scripts/tlfiv4/showps.exe?p=combi.htm;java=no>.
- Unigarro Gutiérrez, Manuel Antonio (2001): *Educación virtual: Encuentro formativo en el ciberespacio*. Bucaramanga, Colombia: UNAB.
- Volga = González González, Manuel e Antón Santamarina Fernández (coords.) (2004): *Vocabulario ortográfico da lingua galega (VOLGa)*. A Coruña e Santiago de Compostela: Real Academia Galega / Instituto da Lingua Galega. Dispoñible en: <http://www.realacademiagalega.org/recursos-volg>.
- Zingarelli, Nicola (2008): *Lo Zingarelli 2008. Vocabolario della lingua italiana*. Bologna: Zanichelli.